

Llerona, església romànica, ignorància i passivitat

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 20 d'abril de 2026

Publicat el 10 d'abril a «El 9 Nou» del Vallès Oriental. L'autor de l'article, en Josep Maria Boixareu, és també autor del llibre «Llerona, un paradís natural».

L'església de Santa Maria de Llerona, de base preromànica, està documentada al cartulari de Sant Cugat, l'any 990, *intermine s. Maria de Laurona*. Està declarada Monument Històric Artístic d'Interès Nacional. Al llarg dels segles ha sofert destrosses i reconstruccions. Mn. Joan Vallicrosa, que va ser rector de la Parròquia des de l'any 1959 fins al 2014 en que va morir, va retornar a l'església la seva austeritat romànica, sempre assessorat per prestigiosos arqueòlegs, ceramistes i arquitectes especialistes en arquitectura religiosa.

Ja feia anys que l'església havia recuperat el seu esplendor original. L'absis de tipus rectangular lluí les pedres, així com les parets que els especialistes havien recomanat repicar; la pintura, el guix i el morter que calia treure va ser un treball que va fer gent del poble. La finestra romànica de la paret del fons de l'absis va retornar al seu lloc original, una fina creu de ferro hi va quedar penjada. A banda i banda dues llànties de ferro lleuger, així com el faristol, també de ferro, que llueixen les esglésies romàniques. La porta que donava a l'afegida, o sigui no romànica, capella del Santíssim pel creuer esquerra en direcció nord va ser tapiada amb obra vista i allí s'hi va col·locar la Patrona a un nivell que pugés ser venerada pels fidels. A la paret del creuer dret, en consonància amb el de l'esquerra, s'hi va col·locar la copatrona damunt d'una pètit i senzilla peanya. La capella del Santíssim, situada a ponent del creuer esquerra, va ser

restaurada i damunt d'una petita peanya s'hi va col·locar un auster sagrari. Tanmateix, el 13 de juny de 1979 el Ministeri de Cultura de l'Estat va declarar l'església *Monumento histórico artístico de interés provincial* que, amb el traspàs de competències a la ja restaurada Generalitat, va esdevenir Monument Històric Artístic d'Interés Nacional.

La nit de Nadal de l'any 2022, els feligresos que vam acudir a la Missa del Gall, ens vam adonar, no sense gran sorpresa, de que la nostra Patrona havia estat retirada del seu lloc i apareixia a la paret frontal de l'absis tapant la finestra romànica. Tocant a la mateixa paret s'hi havia col·locat una gran peanya de pedra tallada damunt la qual hi reposava una sagrari d'un daurat lluent. Penjada a aquella paret també s'hi havia col·locat una creu daurada de braços i pal amplis. La creu fina de ferro negre havia desaparegut. Amb anterioritat, al presbiteri s'hi havia clavat un ambó de pedra substituint el faristol lleuger de ferro. Al creuer dret on hi reposava la copatrona amb un fons discret d'obra vista s'hi havia excavat una fornícula pintada de blanc lluent amb la copatrona a dins. A la capella del Santíssim s'havia substituït l'auster sagrari per una imatge de La Mare de Déu de Montserrat, venerada i estimada, reclamada a la capella de can Turó on havia estat cedida en custòdia. Acabada la cerimònia vaig sortir de seguida de la meva església amb el cap cot i amb ganes de plorar; no vaig ser l'únic. La ignorància pot fer molt mal.

En un dia posterior, reunit el Consell Parroquial, se li va demanar al diaca-administrador de la Parròquia explicacions sobre com havia fet aquells canvis sense comptar amb el Consell. Tinc varis testimonis del dit Consell de quina va ser la resposta del diaca-administrador: "Aquí mano jo i faig el que em dona la gana". El Consell Parroquial va dimitir en ple.

En vista de que aquella malvestat no havia estat corregida, un lleroní que havia fet la seva tesi d'aparellador sobre l'església romànica de Llerona i un servidor, el dia 30 de maig del 2023 vam entrar al registre general del Departament

de Cultura de la Generalitat una instància adreçada a la Directora General de Patrimoni demanant-li visita i explicant els motius d'aquesta. Ens va respondre la Sub-Directora General proposant-nos mantenir una videoconferència per tractar del tema. Al cap uns dies aquesta tele-reunió la vam fer els tres implicats. En ella vam exposar el cas que ens ocupava il·lustrant la nostra explicació amb els plans de la tesi de l'aparellador i fotografies d'abans i després de les malvestats perpetrades a l'església. La Sub-Directora ens va manifestar que prenia cartes en l'assumpte i que el passava als tècnics de Patrimoni i al delegat de Patrimoni del Bisbat de Terrassa.

Seguidament, el contacte el vam anar mantenint amb el Cap de Servei de Patrimoni que va prestar gran atenció a l'afer i em va anar informant de la seva evolució. Les coses de "palau" solen anar molt lentament. Una arquitecte dels Serveis Territorials de Cultura es va posar en contacte amb mi i vam acordar una data perquè ella fes una inspecció a l'església. El dia de la inspecció l'arquitecta, l'aparellador de Llerona i jo mateix vam mantenir una reunió en la que vam posar-la en antecedents del cas. L'arquitecta va fer la inspecció i a la sortida ens va manifestar que havia comprovat tot el que li havíem dit, i que ella ja sabia, però que encara hi havia trobat més irregularitats.

El temps anava passant i el cap del Servei de Patrimoni m'anava informant de l'evolució del lent procés i etapes del cas. Per la seva banda havia contactat amb el diaca-administrador de la Parròquia i amb l'Ajuntament de les Franqueses, al qual pertany Llerona. Resulta que abans d'haver fet aquelles "intervencions" la Parròquia hauria hagut de demanar permís d'obres a l'Ajuntament i aquest a Patrimoni qui té la darrera paraula tractant-se d'un monument catalogat a nivell nacional. La Parròquia mai havia demanat aquest preceptiu permís. Més recentment es va requerir al diaca-administrador un projecte de restitució del romànic de

l'església al seu estat d'abans de cometre les malvestats referides. El diaca-administrador va intentar anar demorant la presentació del dit projecte presentant al·legacions al dit requeriment que van ser rebutjades per Patrimoni. L'alcalde del municipi va intervenir prop del diaca-administrador prevenint-lo de que podia incórrer en sancions econòmiques si no feia el que se li demanava, però donant-li successives pròrroques als terminis fixats.

Vaig anar a veure l'alcalde que, ja assabentat de l'afer, em va rebre amablement tot reconeixent que les intervencions fetes a l'església eren agressions i atemptats, que passaria l'assumpte als serveis jurídics perquè instessin a la Parròquia a presentar el dit projecte de restitució. Em va assegurar que estaria sobre el cas. Posteriorment em va fer una trucada informant-me de la situació del procés. Darrerament he tractat de posar-me en contacte amb ell però només he pogut parlar amb la seva secretària que em diu que l'alcalde està damunt de l'assumpte.

El cap de Servei de Patrimoni, en la nostra darrera conversa, em va dir que l'afer passava als Serveis Territorials donant-me el nom i correu-e de l'arquitecte encarregada del cas i que es posaria en contacte amb mi, cosa que fins ara no ha fet.

Durant aquest període de més de tres anys he escrit i enviat correus-e i formularis de contacte a les diferents institucions més amunt esmentades, sense haver obtingut resposta, tret del cap de Servei de Patrimoni i de l'alcalde en la mesura abans exposada. Entre elles he escrit al delegat de Patrimoni del Bisbat de Terrassa i al mateix bisbe. Soc conscient de que el Bisbat no té competències sobre l'església car aquesta és propietat de la Parròquia, però sí té autoritat jeràrquica sobre el diaca i no entenc com no l'advertís sobre la gravetat dels fets i li ordenés corregir les malvestats comeses; se suposa que al Bisbat hi ha algú que entén d'esglésies romàniques i que abans d'haver recorregut a Patrimoni s'haurien pogut esmenar les malaurades intervencions

i no haver de fer el ridícul com farà al final. Bisbat i bisbe ara estaran en entredit però, a la vista de la seva passivitat, sembla que no els preocupa gaire.

Hem procurat dur aquest assumpte amb discreció per no causar un escàndol que afecta a institucions molt respectables, però atesa la seva passivitat no tenim més remei que fer públics alguns detalls d'un cas que afecta a la joia més representativa de Llerona com és la seva església declarada Monument d'Interés Històric Artístic Nacional de Catalunya.